

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
Кафедра германської філології

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

Спеціальність 035 «Філологія»
Спеціалізація 035.4 «Германські мови та літератури (переклад включно)»

Інтерактивне навчання як варіант інструментальної мотивації при вивченні іноземних мов

Допущено до захисту «__» _____ 2020 р.

Зав. каф. германської філології _____ канд. філол. наук, проф. Кобякова І.К.

Виконала:
студентка групи ПР-62
Олійник Дарія Олександрівна

Науковий керівник:
ст. викладач
Кириченко Олена Анатоліївна

Суми 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ ЯК ВАРІАНТУ ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ	5
1.1 Поняття інтерактивного навчання	5
1.2 Фронтальна та колективна форма організації навчальної діяльності учнів	8
1.3 Сутність інструментальної мотивації при вивченні іноземних мов	11
РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ ЯК ВАРІАНТУ ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ	14
2.1 Структура інтерактивного уроку	14
2.2 Застосування інтерактивних технологій при вивченні іноземних мов	16
ВИСНОВКИ	21
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	23
ДОДАТКИ	26

ВСТУП

У даний час в Україні відбувається становлення нової системи освіти, орієнтованої на вступ в світовий освітній простір. У зв'язку з цим зростає роль і значимість інноваційних форм навчання, спрямованих на удосконалення процесу навчання, пошук активних методів і форм навчання, які сприяють досягненню високого рівня активності учнів.

Психолого-педагогічний огляд традиційно сформованих методів і форм організації та проведення занять в навчальних закладах показує, що у навчальному процесі панує репродуктивність при сприйнятті і оволодінні навчальним матеріалом. Використовувані форми, методи і засоби навчання припускають в основному активну діяльність вчителя в процесі передачі необхідних знань.

Завдання сучасної теорії і практики навчання – створення таких умов навчальної діяльності, при яких учні прагнуть б самостійно отримати нові знання і надалі успішно могли б використовувати їх у своїй практичній діяльності. На жаль, сьогодні можна констатувати, що можливості використання інтерактивних методів на заняттях використовуються недостатньо. Як показує практика, вчителі проводять практичні заняття за традиційною методикою, де вони є головними дійовими особами, а учні – пасивні учасники навчального процесу, яким рідко випадає можливість вербалізувати свої знання, при тому, що успіх оволодіння навчальним матеріалом залежить від розумової діяльності самого учня.

Зовсім протилежну позицію учні займають при використанні інтерактивних методів навчання, де проявляються суб'єктні відносини між вчителем і учням. На відміну від традиційних методів, інтерактивні методи орієнтовані на більш широку взаємодію учнів як із викладачем, так і один з одним, на домінування активності останніх в процесі навчання.

Тож, тема бакалаврської роботи «Інтерактивне навчання як варіант інструментальної мотивації при вивченні іноземних мов» є **актуальною**.

Аналіз літератури засвідчив, що проблемою інтерактивного навчання займалися такі вчені: Коваленко О., Коваль Т.І., Кочубей Н., Крамаренко С.Г., Ніколаєва С.Ю., Олійник І.П., Шевченко Е.Б.

Метою даної бакалаврської роботи є вивчення та аналіз інтерактивного навчання як варіанту інструментальної мотивації при вивченні іноземних мов.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- описати поняття інтерактивного навчання.
- розглянути фронтальну та колективну форми організації навчальної діяльності учнів.
- охарактеризувати сутність інструментальної мотивації при вивченні іноземних мов.
- описати структуру інтерактивного уроку.
- проаналізувати застосування інтерактивних технологій при вивченні іноземних мов.

Об'єктом дослідження є інтерактивне навчання як варіант інструментальної мотивації, в той час як **предметом роботи** є застосування інтерактивних технологій при вивченні англійської мови.

Методи дослідження. У дослідженні були використані методи комплексного аналізу та логічного узагальнення педагогічної, методичної літератури і метод педагогічного експерименту.

Теоретична значущість полягає у систематизації теоретичних передумов вивчення інтерактивного навчання як варіанту інструментальної мотивації при вивченні іноземних мов.

Практичне значення роботи полягає в тому, що її результати можуть бути використані в розробці лекційних та практичних курсів з англійської мови та методики викладання іноземних мов.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, п'яти підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків, обсяг сторінок без урахування додатків – 25.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ ЯК ВАРІАНТУ ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

1.1 Поняття інтерактивного навчання

Найчастіше термін «інтерактивне навчання» використовується у зв'язку з інформаційними технологіями, дистанційною освітою, використанням Інтернет-ресурсів, роботою з електронними підручниками та довідниками, роботою в режимі онлайн тощо. Сучасні комп'ютерні комунікації дозволяють учасникам вести (інтерактивний) діалог (письмовий або усний) з реальним партнером, а також здійснювати активний обмін повідомленнями в режимі реального часу [5, с. 67]. Навчальні комп'ютерні програми, що використовують інтерактивні інструменти та принципи, забезпечують постійну інтерактивну взаємодію користувача з комп'ютером, дають можливість учням керувати процесом навчання, регулювати швидкість засвоєння навчального матеріалу, повертатися на більш ранні етапи тощо.

У даний час поняття «інтерактивне навчання» формується і удосконалюється в педагогічній науці, його розуміють як [20, с. 32]:

- 1) навчання, побудоване на взаємодії учня з навчальним середовищем, яке служить зоною освоєного досвіду;
- 2) навчання, яке ґрунтується на психології людських стосунків та взаємодій;
- 3) навчання, що розуміється як спільний процес пізнання, де знання отримуються у спільній діяльності шляхом діалогу учнів між собою та викладачем;
- 4) навчання, засноване «на безпосередній взаємодії учнів (слухачів) з навчальним середовищем. Навчальне середовище виступає як реальність, в якій

учасники знаходять для себе область досвіду навчання. Досвід учня-учасника є центральним джерелом освітніх знань.

Таким чином, інтерактивне навчання – це спосіб навчання, що здійснюється у формах спільної діяльності учнів: всі учасники навчального процесу взаємодіють між собою, обмінюються інформацією, разом вирішують проблеми, моделюють ситуації, оцінюють дії учасників та власну поведінку, занурюються у справжню атмосферу ділового співробітництва для вирішення проблем [26]. За допомогою інтерактивного тренінгу здійснюється постійна зміна режимів діяльності: ігри, дискусії, робота в малих групах, теоретичні блоки (міні-лекції). Таке навчання передбачає іншу освітню логіку: не від теорії до практики, а від формування нового досвіду до його теоретичного розуміння через застосування. Досвід та знання учасників навчально-виховного процесу служать джерелом їх взаємного навчання та взаємозбагачення. Учні беруть на себе частину функцій вчителя, що підвищує мотивацію та продуктивність навчання.

Серед найважливіших сучасних компетентностей, які має сформувати учень, виділяють наступні [15, с. 192]:

- 1) здатність діяти в рамках узгоджених цілей і завдань;
- 2) вміння координувати свої дії з діями партнера (враховувати думку іншого);
- 3) вміння жити разом (співпрацювати, йти на компроміси);
- 4) здатність до зміни, якщо існуючі здібності не відповідають сучасним вимогам.

Формування цих компетентностей можливе лише за допомогою відповідного досвіду діяльності та спілкування, який можна отримати в режимі інтерактивного навчання.

Серед основних принципів інтерактивного навчання можна відзначити діалогічну взаємодію, роботу в малих групах на основі співпраці, активну рольову гру та організацію навчання.

В інтерактивному навчанні вчитель виконує функцію помічника в роботі, одного з джерел інформації; центральне місце в його діяльності займає не окремий учень як індивід, а група взаємодіючих учнів, які стимулюють і активізують один одного. На думку Б.Ц.Бадмаєва, при використанні інтерактивних методів дух конкуренції, суперництва та конкурентоспроможності, що проявляється, коли люди колективно шукають правду, має найбільший вплив на інтелектуальну діяльність. Крім того, існує таке психологічне явище, як зараження (не імітація, а саме зараження), і будь-яка думка, висловлена сусідом, може мимоволі викликати власну, подібну або близьку до вираженої, або, навпаки, абсолютно протилежну [14, с. 135]. Дані ефекти найбільш повно проявляються в ігрових та навчальних формах проведення занять.

Форми та методи інтерактивного навчання можна розділити на [3, с. 78]:

1) дискусія: діалог, групова дискусія, евристична бесіда, метод круглого столу, мозковий штурм, обговорення відеозаписів, включаючи запис власних дій, зустрічі із запрошеними експертами, колективне моделювання виробничих процесів або ситуації тощо;

2) ігрові методи: дидактичні та творчі ігри, включаючи ділові (управлінські); рольові, організаційно-активні ігри;

3) тренінгові форми проведення занять (комунікативний тренінг, тренінг чутливості тощо), які можуть включати практичні групові та індивідуальні вправи, дискусійні та ігрові методи навчання.

У сучасній навчальній практиці освоюються різні форми та методи інтерактивного навчання, створюються оригінальні прийоми проведення дискусій, навчальні ігри, використовуються досягнення іноземних колег.

Інтерактивне навчання підвищує мотивацію та залучення учнів до вирішення обговорюваних проблем, що дає емоційний поштовх до подальшої пошукової діяльності, спонукає до конкретних дій. В інтерактивному навчанні кожен успішний, оскільки він сприяє загальному результату групової роботи – процес навчання стає більш осмисленим і захоплюючим.

1.2 Фронтальна та колективна форма організації навчальної діяльності учнів

Сучасне навчання іноземної мови – це навчання спілкуванню, навчання в процесі спілкування і перш за все спілкування учнів один з одним.

Звісно ж важливим завданням є розгляд основних організаційних форм навчальної взаємодії з метою більш ефективного навчання міжкультурного іншомовного спілкування учнів. До основних організаційних форм навчальної взаємодії відносяться: фронтальна, парна форми навчальної взаємодії, мала група (3-5 чоловік), дискусійна і проектна групи, колективна [18, с. 12]. Зауважимо, що учнів потрібно навчати іншомовному спілкуванню, використовуючи різні організаційні форми взаємодії учнів на уроці і поза уроком.

Розглянемо докладніше фронтальну та колективну форму організації навчальної діяльності.

К.А. Нефедова і Т.І. Шаманова вважають, що фронтальні форми роботи забезпечують вчителю можливість безпосереднього управління діяльністю всього класу, спостереження за успіхом кожного учня, можливість оцінювати загальний настрій [12, с. 63]. При фронтальній роботі учні об'єднані спільним завданням і можуть проявити себе. Результати виконання завдань можуть бути зафіксовані на дошці.

У педагогічній, психологічній та методичній літературі фронтальна форма навчальної взаємодії піддається різкій критиці. Вважається, що така форма взаємодії зосереджена на особистості вчителя, а не на особистість учня, що зусилля одного учня у вивченні іноземної мови ніяк не взаємодіють із зусиллями інших учнів. Кожен учасник такої форми взаємодії фактично спілкується тільки з учителем, конкуруючи з іншими учасниками або нехтуючи ними. Надмірне захоплення фронтальними формами роботи створює лише ілюзію активності кожного учня і навряд чи сприяє його творчому розвитку [19, с. 4]. У цьому випадку повністю відсутня взаємодія учнів між собою, відсутня

інтерактивність і рефлексія, що стає одними з основних перешкод до розвитку інтересу учнів вивчати іноземну мову.

Німецькі методисти Е. Мейер і В. Окон розрізняють такі фронтальні форми організації взаємодії на уроці іноземної мови:

- 1) власне фронтальна форма (*eigenständiger Frontalunterricht*);
- 2) інтегрована фронтальна форма (*integrierter Frontalunterricht*);
- 3) фронтальна робота з великою групою учнів (*Grossgruppenarbeit*) [23].

При власне фронтальній формі роботи вчитель вступає в контакт з кожним учнем окремо і таким чином здійснює безпосереднє управління розумовою діяльністю всіх учнів, а також виступає в ролі організатора, інформатора, керівника, розподільника, контролера. Негативний момент при даній організаційній формі навчання полягає в тому, що вчитель більшу частину уроку говорить сам, а учні переважно мовчать, тому що або учні не можуть висловитися, або їх висловлювання вчителю не бажані з огляду на те, що вони можуть порушити чітко запланований хід уроку. Саме в процесі фронтальної роботи вчитель веде учнів до мети, яку поставив сам, він заздалегідь запланував весь хід уроку і оцінює ефективність уроку за критерієм досягнення поставленої мети. Учитель концентрує свою увагу не на діяльності учнів, а на навчальному матеріалі уроку.

Фронтальна робота не дозволяє учневі проявити себе як особистість в повній мірі, обмежує розвиток творчої здатності і потреби висловити свої думки. Істинна думка, справжнє ставлення до тієї чи іншої проблеми залишається за рамками навчального процесу. У цьому випадку не функціонують ні інтерактивне, ні міжособистісне, ні міжкультурне спілкування. Учні не обмінюються своїми думками, ідеями, інтересами, почуттями. Дана форма фронтальної роботи може бути прийнятною в початкових класах тільки при оволодінні учнями новим мовним і мовленнєвим матеріалом [11, с. 72].

При інтегрованій формі фронтальної роботи вчитель пропонує учням текст для прослуховування або читання, або ситуацію, а потім організовує

роботу над текстом у парах, малих групах, ставлячи перед учнями проблему, яку учні вирішують у процесі мовленнєвої взаємодії один з одним. Вирішальним фактором є взаємодія між учнями і вчителем в процесі вирішення якої-небудь задачі. Вчитель виступає в ролі помічника, організатора. По ходу уроку учні пропонують свої варіанти вирішення, які фіксуються на дошці, потім кожна ідея обговорюється, і приймається колективне рішення. Учитель стає рівноправним учасником обговорення, з'являється «інтерактивна навчальна ситуація» [23].

Особливість фронтальної роботи з великою групою учнів проявляється в тому, що вона за своїми соціально-психологічними характеристиками схожа з організацією взаємодії учнів в малих групах. Правильна організація взаємодії у великих групах забезпечує виникнення інтерактивної ситуації. Така взаємодія здійснюється при спільному плануванні рольової гри, розробці сценарію казки, складанні колективної розповіді. Кожен учень працює для досягнення спільно поставленої мети [20, с. 65].

Дві останні форми фронтальної роботи дають можливість для реалізації принципу інтерактивності при навчанні міжкультурного іншомовного спілкування учнів. Позитивний момент полягає в тому, що учні стають рівноправними суб'єктами навчального взаємодії. Завдання вчителя полягає в створенні сприятливої атмосфери спілкування на уроці, кожен учень повинен себе відчувати комфортно, не боятися допустити помилку.

Колективне навчання – це таке навчання, при якому колектив навчає кожного зі своїх членів, а кожен член колективу активно бере участь у навчанні своїх товаришів [12, с. 43].

У методичній літературі виділяють ознаки командної роботи [11, с. 47]:

- 1) наявність у всіх учасників єдиної мети;
- 2) розподіл роботи, функцій та обов'язків, залучення учасників до роботи з контролю, обліку, управління;
- 3) налагоджена співпраця та товариська взаємодопомога;

4) свідомий суспільно корисний внесок кожного учня встановлюється індивідуально за діяльністю;

5) культивується турбота про кожного.

Завдання при організації колективної форми діяльності повинні задовольняти ряд вимог [11, с. 49]:

1) завдання повинно мати достатній ступінь проблемності;

2) завдання повинно дозволяти учням робити якість узагальнення;

3) завдання повинно передбачати застосування отриманого результату до інших завдань;

4) основою завдань повинні бути пошукові та проблемні задачі;

5) для виконання таких завдань необхідно використовувати на уроці самостійні твори евристичного та творчого типів.

Таким чином, колективною формою організації навчальної діяльності є навчання учнів в динамічних та змінних парах.

1.3 Сутність інструментальної мотивації при вивченні іноземних мов

Першим великим дослідженням мотивації до вивчення іноземної мови стала опублікована в 1972 році книга під редакцією Р. Гарднера і У. Ламберта, в якій були введені поняття інтегративної та інструментальної мотивації.

В основі інтегративної мотивації лежить інтерес до країни і культури мови, що вивчається, бажання спілкуватися з носіями цієї мови. Інструментальна мотивація виникає під впливом зовнішніх чинників, таких як необхідність скласти іспит з іноземної мови або, наприклад, влаштуватися на пов'язану з цією мовою роботу. Через кілька років автори розробили більш детальну модель мотивації, в яку увійшли кілька компонентів [11]:

1) власне мотивація (вираженість бажання вивчати іноземну мову);

2) ставлення до ситуації навчання (до програми або установи, до викладача);

3) інтегративність (інтерес до іноземних мов взагалі, ставлення до культури мови, що вивчається);

4) основна орієнтація учня (інструментальна або інтегративна).

Для тестування цієї моделі Р. Гарднер склав велике опитування, яке до цих пір активно використовується в дослідженнях.

Проведений у 2003 році метааналіз, який об'єднав результати 75 заснованих на опитуванні Р. Гарднера досліджень, виявив позитивну кореляцію між досягненнями у вивченні іноземних мов і трьома компонентами моделі (власне мотивацією, ставленням до ситуації навчання і орієнтацією). Іншими словами, учні, які мають виражене бажання вивчати іноземну мову, задоволені тим, як відбувається навчання, і зацікавлені в культурі мови, що вивчається, з більшою ймовірністю досягають успіхів в навчанні, ніж їх менш мотивовані товариші [22, с. 42].

Незважаючи на те, що деякі дослідники припускають, що середовище може посилювати таку кореляцію, статистичні дані це не підтверджують. А ось вік, можливо, має деяке значення: для молодших школярів зв'язок між мотивацією і досягненнями більш очевидний. Більшість західних досліджень, присвячених відмінностям між інтегративною та інструментальною мотивацією, систематично вказують на зв'язок успіхів в навчанні з інтегративною мотивацією, але опитування школярів та студентів в Китаї або Південній Кореї, тобто в країнах, де система освіти у великій мірі орієнтована на стандартизовані тести, часто вже не виявляють такого зв'язку, оскільки переважна більшість учнів мотивовані інструментально і мріють головним чином добре здати іспит або написати тест.

Тож, інструментальна мотивація – це відображення зовнішніх потреб. Мета вивчення іноземної мови – не особисте бажання учнів, а потреба ззовні [2, с. 47].

Однак не можна покладатися лише на інструментальну мотивацію та вірити, що інструментальної мотивації буде достатньо для ефективного вивчення іноземної мови, - важливо розвивати інтегративну мотивацію.

Інтегративна мотивація – це відображення внутрішніх потреб і з'являється у зв'язку з бажанням ототожнюватися з культурою країни, де розмовляють даною мовою [10]. Таким чином, за допомогою інтегративної мотивації ціллю вивчення іноземної мови стає внутрішня потреба учнів [28]. Тобто, якщо учні надають більшого значення зустрічам та спілкуванню з різними людьми, а мова стає інструментом, за допомогою якого стає можливим це спілкування, тоді можна говорити про інтегративну мотивацію. Що стосується інструментальної мотивації, то у даному випадку надається більшого значення вивченню мови з метою освіти, кар'єрного росту.

Тож, при викладанні іноземної мови необхідний баланс між інтегративною та інструментальною мотивацією. Тільки поєднання цих двох видів надає шанс на успішне оволодіння іноземною мовою.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ ЯК ВАРІАНТУ ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

2.1 Структура інтерактивного уроку

Структура інтерактивного уроку відрізняється від структури звичайного уроку. Структура уроку включає лише елементи інтерактивної моделі навчання – інтерактивні технології, тобто включені конкретні прийоми та методи, що дозволяють зробити урок незвичайним, більш насиченим та цікавим [25].

Інтерактивна технологія навчання – це організація навчального процесу, за якої учень може брати участь у колективному взаємодоповнювальному процесі навчання, заснованому на взаємодії всіх його учасників [17, с. 65].

Як показує практика, існують також повністю інтерактивні уроки. Інтерактивну модель можна використовувати як на уроках засвоєння матеріалу, так і на уроках застосування знань, на спеціальних уроках, а також використовувати їх замість опитування чи узагальнення.

На таких уроках часто виконується робота в парах, це особливо ефективно на початкових етапах навчання. Позитивна сторона цієї роботи полягає в тому, що всі учні мають можливість висловитись, обмінятися ідеями зі своїм партнером і лише після цього оголошувати їх усьому класу.

При викладанні англійської мови у середній школі з урахуванням специфіки предмету та віку учнів, на наш погляд, можна використовувати такі інтерактивні технології [7, с. 133]:

Робота в парах.

Необхідно об'єднати учнів у пари і попросити їх обговорити свої ідеї між собою. Краще відразу визначити час для виступу кожного з учасників пари та загальної дискусії. Це допоможе учням спочатку звикнути до чіткої організації роботи в парах. Вони повинні досягти згоди щодо відповіді чи рішення. Кожна

пара ділиться своїми ідеями та аргументами з усім класом, що допомагає вести дискусію.

Робота в малій групі.

Це дає учням можливість набути навичок, необхідних для спілкування та співпраці. Це стимулює роботу в команді. Ідеї, розроблені в групі, допомагають учасникам бути корисними один одному. Висловлення думок допомагає їм відчувати особисті можливості та зміцнювати їх. Вчитель об'єднує учнів у малі групи, розподіляє завдання між групами. Вони повинні виконати завдання за короткий час (як правило, 5-10 хвилин) та представити результати роботи своєї групи. Робота в малих групах дає змогу заощадити час уроку, оскільки зникає потреба слухати кожну людини у великій групі.

Акваріум.

Ця технологія полягає в тому, що кілька учнів розігрують ситуацію по колу, а решта спостерігають і аналізують [30]. Інтерактивна творчість вчителя та учня необмежена. Важливо лише вміло керувати нею для досягнення поставлених навчальних цілей.

Інтерактивна діяльність на уроках передбачає організацію та розвиток діалогічного спілкування, що призводить до взаєморозуміння, взаємодії, до спільного вирішення значущих для кожного учасника завдань. Під час навчання діалогу учні вчаться критично мислити, вирішувати складні проблеми на основі аналізу обставин та відповідної інформації, зважують альтернативні думки, приймають обґрунтовані рішення, беруть участь у дискусіях та спілкуються з іншими людьми [8, с. 7].

Використання інтерактивних технологій – найкращий спосіб посилити самостійно-пізнавальну діяльність учнів.

Зазначимо, що під час підготовки уроку з використанням інтерактивних технологій вчитель повинен дотримуватися правил організації інтерактивного викладання англійської мови у середній школі [16, с. 28].

Перше правило. Усі учні в тій чи іншій мірі повинні бути залучені до роботи. З цією метою корисно використовувати технології, що дозволяють

включити всіх учасників до дискусійного процесу, таких як робота в парах, робота в малих групах та інші.

Друге правило. Подбати про сприятливу атмосферу під час уроку, подумати про те, як залучити учнів, не готових до безпосереднього включення в ту чи іншу форму роботи. У зв'язку з цим корисні розминки, постійне заохочення до активної участі в роботі, надання можливостей для самореалізації.

Третє правило. Підготовка приміщення для роботи. Кімната повинна бути підготовлена таким чином, щоб учасники могли легко переходити для роботи у великих та малих групах. Для учнів потрібно створити комфортне середовище.

Четверте правило. Встановлення чітких правил поведінки на уроці. Встановити правила потрібно на самому початку уроку і намагатися їх не порушувати. Наприклад: всі учасники будуть толерантними до будь-якої точки зору, поважатимуть право кожного на свободу слова, поважатимуть його гідність.

П'яте правило. Бути уважним до поділу учнів на групи. Спочатку краще поділити їх на групи добровільно.

Таким чином, інтерактивне навчання підвищує мотивацію учнів у вирішенні обговорюваних проблем, що дає емоційний поштовх до подальшої пошукової діяльності учнів, спонукає їх до конкретних дій. Важливим є той факт, що всі успішні в інтерактивному навчанні, кожен сприяє загальному результату групової роботи, процес навчання стає більш значущим та захоплюючим.

2.2 Застосування інтерактивних технологій при вивченні іноземних мов

Інтерактивні технології використовуються при навчанні іноземної мови на різних стадіях формування мовленнєвих навичок і умінь і лежать в основі інтерактивного підходу до іншомовного навчання. При цьому слід враховувати

ту обставину, що застосування інтерактивного підходу передбачає наявність в учнів певної мовної бази для здійснення комунікації в рамках аналізу різних ситуацій. На уроці можна використовувати такі інтерактивні технології: мозковий штурм, проектну методику, метод case-study, акваріум, рольові ігри та багато інших [13, с. 2].

Оскільки комунікація тісно пов'язана з мовленнєвою діяльністю, яка здійснюється в певних комунікативних умовах, то інтерактивні вправи можна називати комунікативними ситуаціями. При правильній організації мовлення будь-яка ситуація, задана умовами і комунікативними завданнями, вважається комунікативною [22, с. 84]. Серед безлічі видів і форм інтерактивних вправ слід виділити такі, які максимально сприяють розвитку комунікативної компетентності учнів на уроці іноземної мови.

У середній школі можна використовувати як ігрові інтерактивні вправи, так і вправи, пов'язані з проведенням дискусій, диспутів, круглих столів.

Виділимо наступні види інтерактивних вправ, які можуть бути використані для формування комунікативної компетентності [4, с. 4]:

- 1) інтерактивні вправи на формування соціально-статусних взаємин (наприклад, дискусія з приводу прав і обов'язків людини, бесіда про культуру, традиції, звичаї, побут англomовних країн);
- 2) інтерактивні вправи на формування рольових взаємовідносин (програвання неформальних ролей в ситуації мовного спілкування);
- 3) інтерактивні вправи на формування відносин спільної діяльності (обмін досвідом, групова робота);
- 4) інтерактивні вправи на формування моральних відносин.

Вчені пропонують інтерактивні вправи з використанням пізнавальної мультиплікації [9, с. 4]. Вони вважають, що колективний перегляд мультфільмів становить основу інтерактивного навчання англійської мови і може бути використаний при реалізації всіх видів інтерактивних вправ. Відеоматеріали створюють особливе середовище для спілкування, вдосконалять правильність мовленнєвої діяльності, особливо вимови.

Зазначимо, що при навчанні учнів також доцільно використовувати фільми іноземною мовою. Для учнів дев'ятих класів можна використовувати такі фільми як: Home Alone, Harry Potter, Fantastic Beasts and Where to Find Them, Marley & Me та інші. Зауважимо, що дані фільми відповідають віковій категорії учнів середньої школи та є цікавими для перегляду.

При організації інтерактивного підходу до навчання іноземної мови слід дотримуватися наступного алгоритму побудови навчального процесу в даному аспекті. Наприклад: учитель в кількох фразах описує ситуацію, яку необхідно розібрати. Ситуація має бути представлена іноземною мовою.

1. Imagine you are applying for a job. The employee doesn't know much about you, so you need to describe your positive qualities. At the same time you would you like to mention your negative qualities as well.

2. You are planning your summer holidays. You have to go to the travel agency. You should ask a travel agent about different holidays and tell where you want to go.

Важливим етапом підготовки до мовленнєвої діяльності є формулювання інтерактивного завдання. При цьому інтерактивне завдання може формулюватися у вигляді інтерактивного запиту, тобто виражатися в питальній формі:

What would you do if ...

How do you feel about ...

What can you tell about ...

How do you act ...

Однак інтерактивне завдання може містити і певний комунікативне завдання:

Talk to your friends about ...

Tell us about...

Let us know about...

Уявлення ситуації може бути здійснено у формі картинок, фотографій, фільмів, роликів, текстів, виступів, читання казки, показу моделей (предметних, абстрактних, діяльнісних).

Урок або фрагмент уроку обов'язково містить формування певних видів мовної активності [25, с. 31]. Мета уроку або фрагмента можуть бути сформульовані наступним чином:

- 1. Today we will learn to write a resume for the employee.*
- 2. Today we will learn to express our own opinion about this specific event.*
- 3. Today we will learn to communicate in the form of dialogue with neighbors.*

На наступному етапі формування мовленнєвої активності учнів надається необхідний допоміжний матеріал за ситуацією. На даному етапі можуть бути представлені малюнки, фотографії, моделі або показані фільм, ролик, виступ. Ситуація може бути деталізована за допомогою аудіоматеріалів. Обов'язковим елементом відпрацювання ситуації і умовою для продуктивного розв'язання інтерактивного завдання є представлення лексичного матеріалу. Лексичний матеріал повинен включати слова і вирази, які відносяться до теми. Лексичні одиниці надаються учням як рекомендовані до вживання в мові, проте учні самостійно можуть використовувати слова на свій розсуд, враховуючи доцільність їх використання [29]. Прикладом завдання для перевірки знань лексичних одиниць може використовуватися технологія «мозковий штурм» [1, с. 7].

Наступним етапом розбору інтерактивного завдання є підготовка до здійснення мовленнєвої діяльності відповідно до поставлених інтерактивних завдань. На підготовку слід відвести 5-10 хвилин навчального часу в залежності від того, в яких умовах розглядається інтерактивне завдання, а також від вікових та психологічних особливостей учнів, від рівня їх володіння іноземною мовою.

Після підготовки до здійснення мовленнєвої діяльності доцільно створити в групі учнів сприятливу атмосферу (наприклад, можна поставити актуальну для ситуації музику). Іноді продуктивність мовленнєвої діяльності досягається

шляхом використання нетрадиційних підходів до подання ситуації. Дані підходи пов'язані, перш за все, з організацією особливих форм діяльності учнів. Це можуть бути рольові ігри, театралізовані вистави, моделювання кінозйомок. Учні повинні вжитися в роль, яку вони відносять до заданої ситуації. Наприклад, можна використовувати відповідні сцени, декорації, театральні костюми. Така різноманітність підвищує мотивацію учнів до навчальної діяльності.

Таким чином, найважливішим етапом формування комунікативної компетентності служить інтерактивне навчання іноземної мови. Для того, щоб досягти високого рівня оволодіння іноземною мовою, необхідно постійно розвивати його, що можливо при інтерактивному підході до навчання.

ВИСНОВКИ

У бакалаврській роботі було здійснено вивчення та аналіз інтерактивного навчання як варіанту інструментальної мотивації при вивченні іноземних мов.

Інтерактивне навчання – це спосіб навчання, що здійснюється у формах спільної діяльності учнів: всі учасники навчального процесу взаємодіють між собою, обмінюються інформацією, разом вирішують проблеми, моделюють ситуації, оцінюють дії учасників та власну поведінку, занурюються у справжню атмосферу ділового співробітництва для вирішення проблем.

Серед основних принципів інтерактивного навчання можна відзначити діалогічну взаємодію, роботу в малих групах на основі співпраці, активну рольову гру та організацію навчання. В інтерактивному навчанні вчитель виконує функцію помічника в роботі, одного з джерел інформації, центральне місце в його діяльності займає не окремий учень як індивід, а група взаємодіючих учнів, які стимулюють і активізують один одного.

Форми та методи інтерактивного навчання можна розділити на: дискусія: діалог, групова дискусія, евристична бесіда, метод круглого столу, мозковий штурм, , обговорення відеозаписів, включаючи запис власних дій, зустрічі із запрошеними експертами, колективне моделювання виробничих процесів або ситуації тощо; ігрові методи: дидактичні та творчі ігри, включаючи ділові (управлінські); рольові, організаційно-активні ігри; тренінгові форми проведення занять (комунікативний тренінг, тренінг чутливості тощо), які можуть включати практичні групові та індивідуальні вправи, дискусійні та ігрові методи навчання.

Було визначено, що за допомогою інтегративної мотивації ціллю вивчення іноземної мови стає внутрішня потреба учнів. Тобто, якщо учні надають більшого значення зустрічам та спілкуванню з різними людьми, а мова стає інструментом, за допомогою якого стає можливим це спілкування, тоді можна говорити про інтегративну мотивацію.

Що стосується інструментальної мотивації, то у даному випадку надається більшого значення вивченню мови з метою освіти, кар'єрного росту. При викладанні іноземної мови необхідний баланс між інтегративною та інструментальною мотивацією. Тільки поєднання цих двох видів надає шанс на успішне оволодіння іноземною мовою.

Інтерактивна діяльність на уроках передбачає організацію та розвиток діалогічного спілкування, що призводить до взаєморозуміння, взаємодії, до спільного вирішення значущих для кожного учасника завдань. Під час навчання учні вчаться критично мислити, вирішувати складні проблеми на основі аналізу обставин та відповідної інформації, зважують альтернативні думки, приймають обґрунтовані рішення, беруть участь у дискусіях та спілкуються з іншими людьми.

Були проаналізовані інтерактивні технології та наведені приклади відповідних інтерактивних вправ.

Тож, інтерактивне навчання підвищує мотивацію учнів у вирішенні обговорюваних проблем, що дає емоційний поштовх до подальшої пошукової діяльності учнів, спонукає їх до конкретних дій. Важливим є той факт, що всі успішні в інтерактивному навчанні, кожен сприяє загальному результату групової роботи, процес навчання стає більш значущим та захоплюючим.

Перспективу подальшого дослідження вбачаємо у аналізі інтерактивного навчання у ВНЗ.

Я, Олійник Дарія Олександрівна, своїм підписом засвідчую, що моя бакалаврська робота «Інтерактивне навчання як варіант інструментальної мотивації при вивченні іноземних мов» виконана з дотриманням усіх вимог до наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, самостійно та індивідуально. При написанні роботи я дотримувалась принципів академічної доброчесності та несу відповідальність за порушення загальноприйнятих правил цитування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гін А. Безкровна атака: Технологія проведення навчального мозкового штурму: цікава і проста форма навчальної діяльності /А. Гін // Завуч (Перше вересня). – 2000. – № 8. – С.7-11.
2. Занюк С. С. Психологія мотивації : навч. посіб. / С. С. Занюк. – Київ: Либідь, 2002. – 304 с.
3. Інноваційні технології навчання від А до Я / упор. В. Волкова. – Київ: Шкільний світ, 2011. – 96 с.
4. Коваленко О. Концептуальні зміни у викладанні іноземних мов у контексті трансформації іншомовної освіти / О. Коваленко // Іноземні мови в навчальних закладах. – Педагогічна преса, 2003. – С. 4-10.
5. Коваль Т. І. Інтерактивні технології навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах /Т.І. Коваль // Електронне наукове фахове видання / Інтерактивні інформаційні технології і засоби навчання АПН України, Ун-т менеджменту освіти АПН України; гол. ред.: В. Ю. Биков – д. техн. н., проф. член-кор. АПН України. – 2011. – № 6 Том 26. – 291 с.
6. Кочубей Н. Характеристика інтерактивного навчання англійського діалогічного мовлення молодших школярів / Н. Кочубей // Теоретичні питання культури, освіти та виховання : зб. наук. праць / за заг. ред. проф. Матвієнко О.В. – Київ: Вид. центр КНЛУ, 2010. – Вип. 42. – С. 133–139.
7. Крамаренко С.Г. Інтерактивні техніки навчання, як засіб розвитку творчого потенціалу учнів /С.Г. Крамаренко// Відкритий урок. – 2002. – № 5-6. – С.7-10.
8. Литвин С.В. Система вправ для навчання писемного спілкування учнів старших класів середньої загальноосвітньої школи / С.В. Литвин // Іноземні мови. – 2001. – № 1. – С. 4-9.
9. Малінка О.О. Психологічні проблеми мотивації навчально-професійної діяльності студентів у сучасних умовах / О.О. Малінка. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.psyh.kiev.ua.(дата звернення 23.05.2020)

10. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах / кол. авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої. – Вид. 2-ге, випр. і перероб. – Київ: Ленвіт, 2002. – 328 с.
11. Михайличенко В.Є. Роль мотивації навчально-пізнавальної діяльності у формуванні професійної спрямованості студентів/ В.Є. Михайличенко, В.В. Полянська // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2011. – Вип.17 (70). – С. 320–327.
12. Олійник І.П. Використання методу проектів на уроках англійської мови як один із шляхів формування комунікативної компетентності учня / І.П. Олійник. – Котовськ, 2012.
13. Пометун О. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід / О. Пометун, Л. Пироженко. – Київ, 2002 – № 2. – С. 2-6..
14. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / О. Пометун, Л. Пироженко. – Київ: А.С.К., 2005.
15. Пометун О. Як оцінити діяльність учнів на інтерактивному уроці /О. Пометун// Доба. – 2002. – № 2. – С.2-6.
16. Редько В. Інтерактивні технології навчання іноземної мови / В. Редько// Рідна школа. – 2011. – № 8-9. – С. 28-36.
17. Сисоєва С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих : навчально-методичний посібник. / НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. – Київ: ВД «ЕКМО», 2011. – 320 с.
18. Тесліна О.В. Проектні форми роботи на занятті з англійської мови / О.В. Тесліна. – Київ: Іноземні мови № 3, 2010. – 44 с.
19. Шевченко Е.Б. Використання інтерактивних технологій для розвитку пізнавального інтересу на уроках англійської мови. /Е.Б. Шевченко// Англійська мова та література. – 2005. – № 24. – С. 4 – 6.
20. A Common European Framework of Reference for Languages Learning, Teaching, Assessment. – Strasbourg, 2001. – 264 с.

21. Brown H.D. Principles of Language Learning and Teaching./H. D. Brown – New Jersey: Prentice Hall, 2015. – 285 p.
22. Coombe Ch. A Practical Guide to Assessing English Language Learners / Ch. Coombe, K. Folse, N. Hubley. – The University of Michigan Press, 2007. – 202p.
23. Grabe W. Current Developments in Second Language Reading Research / W. Grabe // TESOL Quarterly, 2001. – 25 (3)– P. 375–406.
24. Masgoret A. Attitudes, motivation, and second language learning: A meta-analysis of studies conducted by Gardner and associates./A. Masgoret – Language Learning, 2003.
25. Zins J. E. Building academic success on social and emotional learning: What does the research say?/J. E. Zins – New York: Teachers College Press, 2004.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

26. Педагогічний словник/ За ред. Дійсного члена АПН України Ярмаценка М. Д. – Київ: Педагогічна думка, 2001. – 514 с.
27. Український педагогічний словник / [уклад. С.У. Гончаренко]. – Київ: Либідь, 1997. – 376 с.
28. Lexico.com: English Dictionary, Thesaurus, & Grammar Help [Electronic resource] – Access mode: <https://www.lexico.com/> (дата звернення 14.05.2020)
29. Oxford Learner's Dictionaries [Electronic resource] – Access mode: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/> (дата звернення 14.05.2020)
30. Urban Dictionary [Electronic resource] – Access mode: <https://www.urbandictionary.com/define.php?term=Murphy> (дата звернення 14.05.2020)

ДОДАТКИ

Додаток А

План-конспект уроку для учнів 9-го класу

Lesson. At the doctor's

Тип уроку. Урок засвоєння набутих знань

Цілі

Практичні – головна: вдосконалити вміння учнів складати діалоги, фонетичний слух; закріпити лексичний та граматичний матеріал з теми.

Виховна: виховувати такі риси характеру як чуйність, доброзичливість, інтерес до здорового способу життя.

Розвиваюча: розвивати логічне мислення, мовну догадку, пам'ять учнів.

Освітня: розширити кругозір учнів про лікування.

Обладнання: картки для роботи в парах, роздатковий дидактичний матеріал для роботи у групах.

Хід уроку

Етап. Мета. Прийом	Зміст роботи
<p><u>Початок уроку</u> Етап 1. Організаційний момент Мета. Залучити учнів до роботи Прийом. Привітання та бесіда з класом.</p>	<p>T. Good morning, pupils! How are you today?</p>
<p>Етап 2. Введення в іншомовну атмосферу. Прийом. Гра «Association Map».</p>	<p>T. Of course, you've visited the doctor. And we will build the mind map. What associations do you have with the word "doctor"?</p> <div style="text-align: center;"> </div>
<p>Етап 3 Актуалізація опорних</p>	<p>T. Unite in two groups. I will show you</p>

<p>знань. Приєм. Лексична гра.</p> <p><u>Основна частина уроку</u> Етап 4. Оголошення теми та мети уроку Мета. Створити в учнів установу на сприймання матеріалу</p> <p>Етап 5. Презентація вчителем «діалогу-зразка» Мета. Ознайомити учнів з діалогом-зразком типу «діалог-розпитування» Приєм. Активне слухання.</p> <p>Етап 6. Навчання реплікування Мета. Навчити учнів швидко й адекватно реагувати на подану вчителем репліку. Приєм. Продовжити речення, користуючись опорами.</p>	<p>the words, that you've learnt for today. And you should translate them. The winner will be the group with the larger number of right answers. (to feel all right, to feel bad, a sore throat, a terrible headache, a chemist, a headache, a backache, to sneeze, to cough, a high temperature, to catch a cold, toothache)</p> <p>T. So, we've repeat the words. We continue to study our theme "At the doctor's". Let's imagine the situation that you are abroad and unfortunately you fall ill. You should go to the doctor. Today at the lesson we will learn how to conduct the dialogue with the doctor.</p> <p>T. Now we will listen to the dialogue "At the doctor's". -Good morning, doctor! - Good morning. What's troubling you? - I've got a terrible headache. Have you any tablets for a headache? - How long have you had it? - Only about two or three hours. - Are you allergic to any medications? - Yes, I am allergic to antibiotics. - Then try this medicine. You'll recover soon. -Thank you very much. Goodbye. -Not at all. Goodbye.</p> <p>T. Image you are a doctor, you should give some advice to your patients. Match the parts of the sentences. I will begin the sentence and you should continue it, using the phrases that I'll give you now.</p> <p>T. If you have a headache you should ... T. If you can't sleep you should... T. If you have a toothache you should...</p>
---	---

<p>Етап 7. Поєднання учнями реплік у діалогічні єдності Мета. Навчити учнів обмінюватися репліками «запитання-відповідь» Приєм. Робота в режимі «учитель-учень».</p> <p>Етап 8. Оволодіння мікродіалогами до підтеми «At the doctor's» Мета. Навчити учнів складати мікродіалоги з готових реплік. Приєм. Робота в парах.</p>	<p>T. If you have a pain in the heart you should...</p> <p>T. If you have a cold you should...</p> <p>Опори:</p> <ul style="list-style-type: none"> - take some medicine. -have a walk outdoors. - go to the dentist. - call a doctor and go to bed. - drink warm milk with honey. <p>T. I will ask you questions and you should answer them, using your active vocabulary.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. What should you do if you have a sore throat? 2. Do you usually visit a dentist? 3. What symptoms do you have when you catch a cold? 4.What do you do when you can't fall asleep? 5. Is it necessary to spend much time outside when you have a headache? <p>T. Image a situation. One of you is a patient, another is a doctor. A doctor should give good advice to his patient.</p> <p>P1. I feel bad.</p> <p>P2. What's the matter?</p> <p>P1.I've got a</p> <p>P2. I think you should....</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 50%;">For P2</td> <td style="width: 50%;">For P1</td> </tr> <tr> <td>- drink some water</td> <td>- headache</td> </tr> <tr> <td>- rest</td> <td>- a backache</td> </tr> <tr> <td>- take some medicine</td> <td>- sore throat</td> </tr> <tr> <td>- see a doctor</td> <td>- a temperature</td> </tr> <tr> <td>- lie down</td> <td>- a cold</td> </tr> </table> <p>T. And now make small dialogues in pairs. One of you will be a doctor and</p>	For P2	For P1	- drink some water	- headache	- rest	- a backache	- take some medicine	- sore throat	- see a doctor	- a temperature	- lie down	- a cold
For P2	For P1												
- drink some water	- headache												
- rest	- a backache												
- take some medicine	- sore throat												
- see a doctor	- a temperature												
- lie down	- a cold												

<p>Етап 9. Створення учнями власних діалогів. Мета. Навчити учнів вести діалог за ситуацією. Приєм робота в парах.</p> <p><u>Заключна частина уроку</u> Етап 10. Домашнє завдання</p> <p>Етап 11. Підсумки роботи, оцінювання учнів</p>	<p>another will be a patient.</p> <p>T. Your friend fell ill. And you should go to the chemistry and buy him medicaments. Make up a dialogue. It will be your home assignment.</p> <p>T. Today you've learnt how to make dialogues and act them out. You worked hard and were very active. See you next time. Goodbye.</p>
---	--